

TERUGBLIK

door
de heer B.J. van der Kolk

DE GESCHIEDENIS VAN ANKEVEEN Samenvatting van de lezing van 22 februari 1989

Ankeveen is een dorp met een rijk geschakeerde geschiedenis. Er is nog veel overgebleven aan historische herinneringen: boerderijen, huizen, een molen, het plassenlandschap. Aan de voorkomende boerderijtypes en het dialect kan men zowel Stichtse als Hollandse invloeden herkennen. De bisschoppen van Utrecht en de graven van Holland bestreden elkaar op het Ankeveense grondgebied. De opgeworpen scheidingskaden, Stichtse kade en Dammerkade markeerden de grens tussen Holland en het Sticht. Plunderingen en brandstichtingen die in de middeleeuwen het dorp teisterden, het rampjaar 1672, en de in de 18e eeuw optredende veepest lieten tientallen jaren hun sporen na in Ankeveen.

De al vroeg begonnen verveening was uiteindelijk een kapitaalvernietigende onderneming waardoor in de 19e eeuw een plassenlandschap was ontstaan, terwijl grote oppervlakken land aan de veeteelt waren onttrokken. Als bestaansmogelijkheden bleven riet en ...snijden, hout kappen, vissertij, jacht en enkele huisindustrieën als wasserijen en klompenmakerijen over. Ongewild was evenwel een paradijselijk natuurgebied ontstaan, dat eigenlijk een cultuurlandschap is.

De bodem van Ankeveen bestaat geheel uit veen, op enkele zanduitlopers van het hoge Gooi na. Evenals in Nederhorst den Berg ligt het z.g. Hollandveen direct op het basisveen.

In 953 schonk de Duitse keizer Otto I al zijn eigendommen aan weerszijden van de Vecht aan de bisschop van Utrecht. En toen in 1080 bisschop Koenraad de Mariakerk in Utrecht bouwde schonk hij aan het kapittel van die kerk o.a. Ankeveen. Nadat omstreeks de 13e eeuw de ontginning van de moerassen rond Ankeveen op gang was gekomen ontstond de parochie Ankeveen, die in 1290 voor het eerst genoemd wordt. Het oude St. Maartenskerkje is vermoedelijk eerst in de 14e eeuw gebouwd. De ambachtsheerlijkheid, die dus aanvankelijk aan het kapittel van St. Marie behorde, werd in 1624 verkocht aan de heren van Nederhorst. Later kwam de heerlijkheid in handen van Amsterdamse handelsfamilies (Schaeck, Wuytiers, de Wale's). Een van de belangrijkste ambachtsvrouwen was Maria Elisabeth de Wale, in de 18e eeuw. Zij was de enige ambachtsvrouw die permanent op 'het huis' in Ankeveen resideerde, een weelderig buitenhuis dat na haar dood werd gesloopt. Elisabeth de Wale liet velerlei sporen van milddadigheid na in het dorp. Latere ambachtsheren en -vrouwen verbleven niet meer in Ankeveen. In de 19e eeuw kwam de ambachtsheerlijkheid door vererving in handen van een prince de Montmorency in Parijs.

Vooraf na de 50er jaren van deze eeuw vestigden veel nieuwkomers zich in Ankeveen en werden 'hofjes' en straten bijgebouwd. Uniek is dat alle Ankeveense straten een historische naam dragen. Ankeveen, Kortenhoef en 's-Graveland vormen samen de gemeente 's-Graveland.

Na de pauze las de heer Van der Kolk voor:

- Amsterdammers in Ankeveen (18e eeuw)
- Een boedelveiling in 1740.

JAARVERGADERING 1989

Verslag vergadering op 22 maart 1989

Aan de ledenavond van maart ging de jaarvergadering 1989 vooraf. Om 20.05 uur opende de voorzitter, Piet Timmer, de vergadering en heette de circa 70 leden hartelijk welkom. De notulen van de vorige ledenvergadering, gehouden op 23 maart 1988, werden goedgekeurd. Er waren geen ingekomen stukken. De in 'Eigen Perk' 1989-1 gepubliceerde jaarverslagen van de secretaris respectievelijk de penningmeester gaven geen aanleiding tot commentaar. Laatstgenoemde werd op advies van de kascommissie – mevrouw L. Sluyter-du Bois en de heer J. Postma – voor het gevoerde beleid gedecchargeerd. De begroting 1989 werd aanvaard. Mevrouw Sluyter en de heer M. von Glahn stelden zich beschikbaar voor de kascommissie 1989.

Alvorens tot het uitspreken van zijn jaarrede over te gaan riep de voorzitter de leden nog eens op om niet te aarzelen de individuele bestuursleden aan te spreken voor vragen of initiatieven. De bestuursleden zaten allen op het podium en werden door de heer Timmer nog eens stuk voor stuk aan de leden gepresenteerd. Deze presentatie ging over in de jaarrede, die elders in dit nummer is afgedrukt.

Tijdens de rondvraag vroeg de heer J.G.E. Petersen aandacht voor de bezorging van 'Eigen Perk' buiten Hilversum, met name te Laren. De voorzitter zegde gaarne toe aan de snelle bezorging van ons huisorgaan buiten Hilversum speciale attentie te besteden.

Om 20.25 uur sloot de heer Timmer de jaarvergadering.

NIMRODPARK EN DIERGAARDEPARK

Het bijzondere van deze ledenavond was dat er niet minder dan drie inleiders waren. Dr Lucia H. Albers ging terug tot de periode 1830-1840, toen de eeuwenoude stadswallen allengs hun krijgskundige functie begonnen te verliezen. Het was ook het tijdperk waarin behoefte kwam aan openbare parken met veel vrije natuur, waarin de eenvoudige burger zich in zijn schaarse vrije uren kon verpozen. Daarenboven ontwikkelde zich tussen de grote massa des volks en de kleine elite der grootgrondbezitters een welgesteide middenlaag, die haar welstand onder meer in woongenot en zichtbaar prestige wenste om te zetten. Dit alles leidde ertoe dat rond het midden van de vorige eeuw veel stadswallen tot wandel- en villaparken werden omgezet. De planning van deze parken was een vak op zich, aldus mevrouw Albers. Deze vakkennis is ook zichtbaar in het Nimrodpark en het Diergaardepark, die rond de eeuwwisseling in Hilversum tot stand kwamen.

Drs Max Cramer en mevrouw Annet Koenders namen de ongeveer negentig belangstellenden na de pauze bij de hand op een denkbeeldige wandeling door beide parken. Laatstgenoemde richtte haar lezing en de vele dia's op de architecten Hanrath en Elling die in de parken veel gebouwd hebben.

De inleidingen waren een buitengewoon groot succes, niet in het minst bij de vele bewoners van de villaparken in kwestie, die wij op deze avond mochten verwelkomen.

A.v.d.S.